

Geachte mevrouw Dijkma,

Tijdens de regeling van werkzaamheden van 6 maart 2014 heeft de Kamer besloten u een brief te verzoeken over de Programmatische Aanpak stikstof ten behoeve van de voorzetting van de behandeling Wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 i.v.m. programmatische aanpak stikstof (Kamerstuk 33 669).

Het stenogram van het gedeelte van de regeling van werkzaamheden waarin dit onderwerp is besproken, is inmiddels aan u doorgeleid.

In aanvulling op het gestelde in het stenogram hebben onderstaande fractie(s) enkele vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt. Ik verzoek u in uw brief ook deze vragen/opmerkingen te beantwoorden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD, mede namens de leden van de fractie van de SGP

- Kunt u toelichten of het klopt dat uit de meest recente versie van het PAS-rekenmodel 'Aerius' een tekort blijkt te ontstaan aan economische ontwikkelingsruimte? Zo ja, op welke wijze gaat u dat oplossen?
- Klopt het dat rekenmodel wel is gevalideerd maar dat de uitkomsten niet zijn gevalideerd? Zo ja, kunt u dit toelichten?
- Kunt u toelichten hoe de verhouding momenteel is tussen de beschikbare ontwikkelingsruimte ten opzichte van de ontwikkelbehoefte?
- Kunt u aangeven of er voldoende inzicht bestaat in de precieze input in het rekenmodel en de momenten waarop ontwikkelingsruimte daadwerkelijk aan projecten worden toebedeeld en of voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is in de eerste PAS periode? Zo ja, hoe verklaart u dan het verschil tussen het Aerius model versie 1.5 en versie 1.6?
  - Kunt u een toelichting geven waarom is overgegaan op Aerius 1.6 en wat exact de verschillen zijn tussen versie 1.5 en versie 1.6 en wat de gevolgen hiervan zijn voor de ontwikkelingsruimte? Kunt in uw antwoord ingegaan op de hieronder genoemde verschillen?
  - Kunt u aangeven waarom in Aerius 1.5. werd uitgegaan van een PAS-periode van 9 jaar en in Aerius 1.6 wordt uitgegaan van een periode voor 6 jaar? Wat consequenties heeft dat gehad voor de output en wat betekent dit voor de ontwikkelingsruimte?
  - Klopt het dat in versie 1.5 alleen Maasvlakte 2 is meegenomen als uitbreiding en de rest van de ontwikkeling in het Rotterdamse Havengebied niet was opgenomen en wat betekent dit voor de ontwikkelingsruimte?
- Kunt u aangeven of de lijst met prioritaire projecten actueel is en welke ontwikkelingsruimte hiervoor nodig is?
- Klopt het dat de versie 1.6. berekeningen zijn gemaakt die verkeerd uitpakken voor met name de westelijke provincies en Brabant? Komen ook andere provincies in de problemen als gevolg van de nieuwe berekeningswijze?
- Kunt u voor alle stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden kort aangeven hoeveel ontwikkelruimte de komende jaren beschikbaar is en of dit voldoende is om aan de behoefte te voldoen?
- Kunt u aangeven hoe groot de problematiek is als gevolg van de nieuwe berekeningswijze, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van de Rotterdamse haven?
- Hoe gaat u de ontstane problemen en onzekerheid aanpakken?
- Kunt u aangeven of er een versie 1.7 in de maak is en welke aanpassingen u gaat doorvoeren en wat betekent dit voor de ontwikkelingsruimte?
- Duitsland kent vanwege de onzekerheden in de berekeningen al jarenlang geen betekenis toe aan deposities kleiner dan 7 mol/ha/jaar. De criteria worden binnenkort verhoogd naar 20 mol/ha/jaar. Dit staat in schril contrast met de in het kader van de PAS gevoerde discussie over vergunningsvrije activiteiten met bijdragen van minder dan 1 mol/ha/jaar. Deze onbalans in benaderingswijzen verstoort ook de concurrentieverhoudingen tussen bedrijven aan weerszijde van de grens. Kunt u ingaan op de concurrentieverstoringen en de wijze waarop u deze wil beslechten? Deelt u de opvatting dat deze concurrentieverstoringen ook invloed hebben op de kredietverlening door banken?
- Kunt u aangeven waarom de PAS geen rekening houdt met de stikstofdepositie vanuit de omliggende landen. Kunt u ingaan op de situatie in bijvoorbeeld de provincie Zeeland waar geen ontwikkelingsruimte beschikbaar is en waarbij 70% van de stikstofdepositie afkomstig is vanuit Vlaanderen? Kunt u aangeven welke concrete stappen Vlaanderen zet om de stikstof depositie terug te dringen en wat betekent dat voor de ontwikkelingsruimte voor Zeeland? Bent u van mening dat het verdedigbaar is dat Nederland hoge kosten maakt en

bedrijven in hun ontwikkeling geremd worden terwijl omliggende landen geen of minder verstrekkende maatregelen neemt. Zo ja kunt u dat toelichten en zo nee welke aanpassingen gaat u doorvoeren in de PAS?

- Wanneer kunt u de adviezen van de Raad van State over de amendementen van Dijkgraaf c.s. naar de Kamer sturen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

- Kunt u het laatste advies van de landsadvocaat over de PAS naar de Kamer sturen?
- Heeft u de PAS in Europa voorgelegd voor de juridische houdbaarheid, wat was de reactie en kunt u deze aan de Kamer doen toekomen?
- Heeft u kennis genomen van het artikel 'inwerkingtreding PAS, gaat het wat worden?' van Eric van de Aa in Toets en wat is uw inschatting van de juridische houdbaarheid van de PAS?
- Zijn er nieuwe inzichten over de hoeveelheid ontwikkelruimte die beschikbaar komt met de PAS?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

- Hoe kijkt u aan tegen uitstelling van definitieve vaststelling van elementen in de wijziging op de natuurbeschermingswet (zoals de lengte van de PAS-periode), die de omvang van de beschikbare ontwikkelingsruimte beïnvloeden?
- Vindt u dat er bij de ter visie legging van het ontwerp PAS programma duidelijkheid moet zijn over de beschikbare ontwikkelingsruimte per gebied in relatie met de ontwikkelbehoefte?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

- Wat betekent het Wageningse rapport "Actualisering ammoniakemissiefactoren rundvee: advies voor aanpassing in de Regeling ammoniak en veehouderij" voor de PAS?
- Wat vindt u van de conclusie van de Wageningers dat de ammoniak emissiefactoren 18% omhoog moeten en neemt u dit advies over? Zo nee, waarom niet?
- Klopt het dat het meetinstrument voor de PAS, AERIUS, gebruik maakt van de normen uit de RAV, die volgens de WUR dus op dit moment veel te laag zijn? Zo ja, op welke termijn zal dit worden aangepast in AERIUS? Zo nee, op basis van welke wetenschappelijke informatie trekt u die conclusie?
- Kunt u bevestigen dat de conclusies van het genoemde onderzoek betekenen dat (uitbreidingen van) veehouderijen veel meer ontwikkelingsruimte opsouperen dan nu wordt berekend? Zo nee waarom niet? Zo ja, wat gaat u daar aan doen?
- Hoeveel bedrijven kunnen hun uitbreidingsplannen wel vergeten, omdat de door u voorgespiegelde ontwikkelingsruimte bij nader inzien weer niet blijkt te bestaan, nu de uitstoot van ammoniak door bestaande bedrijven grof is onderschat?
- Kunt u inzicht verschaffen in hoeveel van de "ontwikkelingsruimte" moet worden geschrapt vanwege de onderschatting van de vervuiling door veehouderijen? Zo nee, waarom niet en wanneer denkt u dat wel te kunnen doen?
- Bent u van mening dat hiermee andermaal is aangetoond dat de uitstoot van de industriële landbouw meer bijdraagt aan de stikstofdepositie die de natuur vernietigt dan tot nu toe al werd aangenomen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke compensatiemaatregelen voor de natuur gaat u met terugwerkende kracht invoeren?
- Wat vindt u van het bericht 'Adviseur praat boer NB-wetvergunning aan' (Nieuwe Oogst 4 maart 2014)?
- Wordt uw rotsvaste vertrouwen in de PAS niet een klein beetje ondermijnd nu ook goed ingevoerde adviseurs over vergunningen ervan uit gaan dat de PAS juridisch onhoudbaar is? Waar is uw vertrouwen in de PAS nog op gebaseerd?